

Kam ani pták nedolétne...

NA ŠTÍTECH VACHANU

Práce s budováním základního tábora byla již plná optimismu, i když se v prvních dnech objevily určité potíže z rychlého přechodu do výšky téměř 4000 m nad mořem. Organizmus si však, jak ukázaly i zkušenosti jiných expedic, během tří týdnů u většiny na nové podmínky přivykl. Základní tábor byl postaven pod čelem mohutného ledovce, jehož ramena jej obepínají z obou stran. Řeka vytékající z čela ledovce, jejíž zpěněné vody neustále valí obrovské balvany, hučí jako jedoucí vlak. Tábor tvořilo pět velkých stanů pro tři až čtyři osoby, v jednom byla kuchyně. Skladoviště potravin jsme zřídili pod velkým skalním balvanem. V aklimatizačním období, nutném pro výstupy nad 6000 metrů, byly zřízeny dva vysunuté tábory přibližně na konci obou ledovců ve výši téměř 4800 m. Při projednávání taktiky útoku na stanovené štíty jsme se dohodli operovat ve druhé etapě po aklimatizaci, ve dvou skupinách. Dovolovali to vybavení, obsazení expedice i dostatečný počet schopných nosičů, kteří vynášeli i po ledovcích.

Išmurské údolí, které nese název podle osady Išmurch, vzdálené od tábora 6–7 hodin, má ve své horní části tvar písmene Y. Levé rameno tvoří ledovec, začínající pod sedlem Anošah. Vpravo od sedla se zvedá impozantní běloskvoucí masiv hory Uparisina (Kam ani pták nedolétne), 6210 metrů, dominující celé dolině. Byla dostupná a pojmenována po druhém pokusu skupinou R. Kuchař, M. Matras a J. Psotka 28. srpna. Právě rameno doliny směřuje k bariéře štítů vpravo od ledovcové pyramidy, pojmenované Kúhi-Ariana, což je starý název Afghánistánu, a dostupné 17. srpna druhou skupinou. Obě šestitisícovky hraničí s Pákistánem.

První šestitisícovka expedice Kúhi-Meena (Přátelství) — 6190 m, byla dosažena 9. srpna skupinou R. Antoníček, J. Cervinka, I. Gálty, Ekram, M. Jaškovský, V. Sedivý, I. Urbanovič. Její levý okraj spadá strmými ledopády a skalními hřebety do pravého ramene horního patra doliny Išmurch. Jihozápadní cíp ledové hory směřuje do Cap-darrah, ústící v dolní části doliny Išmurch.

Vzpomínky na tento technicky náročný a fyzicky namáhavý výstup nevymizí z paměti nikomu z naší skupiny. Už proto, že to byla první šestitisícovka expedice. Ve svém deníku pročitám stručně zachycené poznámky o trase výstupu. Pokračuje už druhý den šikmou, uprostřed přerušenu rampou. Skála je zaledněná a končí na zasněženém hřebenu, po němž se rychlým tempem blížíme k ledovci až na jeho první »podušku«. Před námi se objevuje obrovská ledová stěna padající vlevo do hrozné hloubky.

Jak nyní postupovat? Z ledovcového kotle 65stupňovou stěnou na další patro ledovcové bariéry s obrovskými převisy, nebo odbočit vpravo na hřebec?

Ten se ale zdá nezlezitelný. Jsme ve výši 5500 m. Po krátké úvaze se navazuje dvojice Ivanů; Gálty jistí a Urbanovič vzápětí bojuje o každý metr ledovcové stěny, pokryté sněhem. Je to ukázka opravdu mistrovské dovednosti. Proráží tak cestu dál a ostatní pak pokračujeme po laně »napevno« další 60 m.

Kolem je ticho, je slyšet jen náš slpavý nepravidelný dech. Je mi už třetí den špatně po namáhavé cestě na koni z Chandut-darrah. Nejraději bych si lehl do sněhu. K pravidelnému dýchání se musím nutit. Ekramo-

Při přechodu ledovcového mostu.

Snímky V. SEDIVÉHO

Záběr z transportu materiálu do základního tábora.

vi je ještě hůř. V jeho očích se zračí únava, úzkost i obava, co bude dál. Výstup je technicky daleko obtížnější, než jsme předpokládali. Je nad jeho technické schopnosti. Přimocím, jak na mně visí sedmodrýmá očima, jakou k nám má důvěru. A zde v šestitisícové výšce se srdce zcela obnažuje a lidé jsou laskavější. Žádné nadávky, ale milá povzbudivá slova hrubých, někdy i neotesaných a slovo nevážících chlapů: »Ekrame, neboj se, vidíš, že tě jistíme, vydrž, za chvíli bude líp.« Zápolíme s horou dnes už opět 13 hodin. Ještě další dvě noci bylo nutno přečkat v ledovcových trhlínkách, ve strmých stěnách, než jsme dopoledne 9. srpna překonali s maximálním výpětím sil na stoupacích železech poslední výšvih ledového masívu, který nese jméno Meena (Přátelství).

A v Ekramovi, který na vrcholu držel s Mirkem Jaškovským cepín s afghánskou a československou vlajkou, jsem viděl i Farohana, »krále« nosičů, který se vždy před vynáškou posiloval hašísem. A desítky dalších našich nosičů z okolních vesnic, kteří přispěli takovou měrou ke zduaru naší expedice. Tyto okamžiky z části výstupu jsou zachyceny na barevném filmu. Na vrcholových záběrech však bude chybět ten, který je natáčen — skvělý horolezec Honza Cervinka.

Letošní rok byl rozmarný na počasí i ve východním Hindúkuši. Zde podle zpráv předchozích expedic bývá suché léto s minimálními srážkami. My jsme však užili sněhu a zimy víc než dost. Počasí značně ztížilo výstupy, při nichž jsme se bořili někdy až po pás v čerstvém sněhu. Staly se mnohem náročnější i fyzicky namáhavější. Vzárušalo nebezpečí lavin. Jedna zálužná lavina překvapila chlapce ve výši 5800 m. Jen díky jejich technické vyspělosti, zkušenostem a rozvaze si nevyžádala oběti.

Poslední dny pěkného počasí dovolily zatočit na další šestitisícov-

ky, Kúhi-Barfi (Sněhový štít), Kúhi-James, který nese název prvního tatarského horolezeckého spolku, Kúhi-Kala Pandža (Pevnost pěti řek) a nejvyšší dosažený štít Kúhi-Hewad (Otčina), zvedající se téměř do sedmitisícové výše.

I když se proti nám i počasí spiklo, podařilo se splnit všechny úkoly, které jsme si předsevzali. Provedli jsme 18 prvovýstupů na štíty převyšující 5000 metrů, z nichž šest je vyšších než 6000 m. Dvou výstupů se zúčastnili naši afghánští přátelé Sarvar a Ekram. Během pobytu v Afghánistánu bylo natočeno kameramanem Rogerem a jeho pomocníkem Cervinkou několik tisíc metrů barevného filmu, který bude naší veřejností jistě kladně přijat, obdobně jako obrázkové publikace známého fotoreportéra Vildy Heckela. Výsledky obtížné a často velmi náročné vědecké práce kandidáta biologických věd Milana Daniela budou velkým přínosem pro ČSAV.

Velkého ocenění se dostalo naší výpravě přijetím tříletné delegace u afghánského krále Muhammada Zahira, který se podrobně zajímal o naši expedici. Jeho slova, že českoslovenští horolezci budou i v budoucnu vřele přijati, nás velmi potěšila.

V Kábulu jsme nasedali do letadla s příjemným pocitem dobře vykonané práce. Prožili jsme v Afghánistánu mnoho těžkých, ale krásných chvil. Byla to první velehorská expedice a největší čs. expedice vůbec. Přispěla nepochybně i k prohloubení přátelských vztahů Afghánského království s naší zemí. Přinesla mnoho poznatků, prověřila řadu výrobků našich podniků z různých oborů výroby. Její zkušenosti z přípravy a průběhu budou neocenitelné při organizování dalších expedic.

Zasloužilý mistr sportu
VLADIMÍR SEDIVÝ,
vedoucí expedice